

ΘΕΩΡΙΑ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Μεταβατικά ρήματα: Ονομάζονται τα ρήματα εκείνα που δέχονται αντικείμενο.

A) **Μονόπτωτα μεταβατικά ρήματα** ονομάζονται τα ρήματα που δέχονται ένα αντικείμενο (μία πτώση ως αντικείμενο).

B) **Δίπτωτα μεταβατικά ρήματα** ονομάζονται τα ρήματα που δέχονται δύο αντικείμενα.

A. Μονόπτωτα μεταβατικά ρήματα

1. Ρήματα που συντάσσονται με γενική

Αντικείμενο σε πτώση γενική παίρνουν τα ρήματα που σημαίνουν:

- α) **μνήμη** (ή **λήθη**)
- β) **αμέλεια** (ή **επιμέλεια**, **φροντίδα**)
- γ) **επιθυμία**, **απόλαυση** (ή **στέρηση** κτλ.),
- δ) **αίσθηση** (π.χ. **ακοή**)
- ε) **αρχή** (ή **λήξη**)

Επίσης όσα ρήματα σημαίνουν:

- στ) **απόπειρα**, **επιτυχία** - **αποτυχία**
- ζ) **εξουσία**
- η) **διαφορά**

Και τα **σύνθετα με τις προθέσεις: [από, [εκ, κατά, πρό,]υπέρ.**

2. Ρήματα που συντάσσονται με δοτική

Αντικείμενο σε δοτική πτώση παίρνουν τα ρήματα που σημαίνουν:

- α) **πρέπει**, **ταιριάζει**
- β) **ευπείθεια**, **επικοινωνία**, **ακολουθία**
- γ) **φιλική** (ή **εχθρική**) **διάθεση**
- δ) **ομοιότητα**, **συμφωνία**, **ισότητα**

Επίσης τα ρήματα που είναι **σύνθετα με τις προθέσεις: [εν, σύν,]υπό, [επί, παρά, περί, πρός** και το επίρρημα **ομου**.

3. Ρήματα που συντάσσονται με αιτιατική

Αντικείμενο σε αιτιατική πτώση παίρνουν τα ρήματα που σημαίνουν:

α) Μια **ενέργεια** πάνω σε ένα πρόσωπο ή πράγμα που υπάρχει ανεξάρτητα από το ρήμα (εξωτερικό αντικείμενο). Η ενέργεια αυτή:

1) **ασκεί μια επίδραση** πάνω στο πρόσωπο (ή το πράγμα) χωρίς να μεταβάλλει την κατάστασή του.

2) **μεταβάλλει μια κατάσταση**.

β) Μια **δημιουργία**, την οποία προκαλεί το ίδιο το ρήμα (εσωτερικό αντικείμενο του αποτελέσματος). Όταν το ρήμα και το αντικείμενό του (που εκφέρεται με αιτιατική) εκφράζουν το ίδιο εννοιολογικό περιεχόμενο, τότε το αντικείμενο χαρακτηρίζεται ως «**σύστοιχο**».

B. Δίπτωτα μεταβατικά ρήματα

1. Ρήματα που συντάσσονται με γενική και δοτική

9ύο αντικείμενα, το ένα σε γενική και το άλλο σε δοτική, παίρνουν τα ρήματα που σημαίνουν:

- α) **μετέχω**, **κοινωνω**, **μεταδίδωμι**, **παραχωρω**
- β) τα **δικαστικά ρήματα**, όπως **τιμω** (= ορίζω δικαστική ποινή σε κάποιον), **τιμωμαι** (=προτείνω κάτι ως δικαστική ποινή για κάποιον).

2. Ρήματα που συντάσσονται με γενική και αιτιατική

Δύο αντικείμενα, το ένα σε γενική και το άλλο σε αιτιατική, παίρνουν τα ρήματα που σημαίνουν:

α) **γεμίζω** (ή **αδειάζω**),

β) **ακούω** (= πληροφορούμαι)

γ) **λαμβάνω** (= αρπάζω), **αγω**, **κωλύω** (= εμποδίζω), **[αποστερ~ω** κ.ά.

Επίσης: δ) **πωλώ**, **θαυμάζω**, ή τα ρήματα **δικαστικής σημασίας**

Και τα **σύνθετα με τις προθέσεις**: από, εκ, πρό, κατά.

3. Ρήματα που συντάσσονται με δοτική και αιτιατική

Δύο αντικείμενα, το ένα σε δοτική και το άλλο σε αιτιατική, παίρνουν τα ρήματα που σημαίνουν:

α) **δίδωμι**, **φέρω**, **λέγω**, **δείκνυμι**

β) εξίσωση, μείξη κ.ά.

Επίσης τα **σύνθετα με τις προθέσεις εν, σύν**.

4. Ρήματα που συντάσσονται με δύο αιτιατικές

Δύο αντικείμενα, σε αιτιατική πτώση παίρνουν τα ρήματα που σημαίνουν:

α) **ζητώ**, **αιτέω-ω**), **ερώτω**, **εισπράττω**, **αποκρύπτω**, **αποστερω**

β) **διδάσκω**

γ) **ενδύω**

Επίσης:

δ) πολλά μεταβατικά που συντάσσονται με **μια αιτιατική και ένα σύστοιχο αντικείμενο**.

Κατηγορούμενο του αντικειμένου

Το αντικείμενο συνοδεύεται από κατηγορούμενο, όταν το ρήμα της πρότασης σημαίνει: **ονομάζω**, **νομίζω**, **εκλέγω**, **διορίζω**, **ποιω**.

Πίνακας

Δίπτωτα ρήματα → Αντικείμενο σε:	→ Γενική + Δοτική Άμεσο Έμμεσο
	→ Δοτική + Αιτιατική Έμμεσο Άμεσο
	→ Γενική + Αιτιατική Έμμεσο Άμεσο
	→ Αιτ. (πρόσ.) + Αιτ (πράγμα) Άμεσο Έμμεσο